

Nr 133.

Af herr **Wallin**, om ändrad lydelse af 24 § i förordningen om landsting.

År 1910 träda för första gången de nya bestämmelserna om kommunal rösträtt i kraft. På grund af det vid de nya rösträttsbestämmelserna fogade proportionella valsystemet gifves en — om ock liten — möjlighet för det hittills orepresenterade småfolket att i landstingen invälja män, som representera dess åsikter och uppfattning om hvad som är för länet nyttigt och gagnande. Denna möjlighet blir dock endast formell, beroende därpå att 1907 års Riksdag icke tog konsekvensen af den sålunda utvidgade rösträtten och tillerkände landstingsmännen dagtraktamente. Att frånvaron af arfvode för dessa hittills ej känts så betungande, förklaras lätt därmed, att den mindre bemedlade klassen genom den gamla kommunala röstskalan helt och hållet saknat inflytande på valen, hvarför landstingsmannaskapet i realiteten varit ett de förmögnas privilegium. Men naturligtvis har man icke afsett att åt dessa bibehålla detta privilegium, ty då skulle ju syftet med rösträttsutvidgningen vara förfeladt.

För att så grundligt som möjligt kunna sätta sig in uti de ärenden landstingen har att behandla erfordras helt naturligt en del studier af dithörande ämnen, som äfven äro förenade med, åtminstone för en arbetare, rätt afsevärda kostnader. Att arbetarne i stor utsträckning ikläda sig sådana kostnader, beror till stor del därpå, att det varit dem möjligt använda sin fritid därtill, men att fordra att de dessutom skola afstå från sin ringa lön för att utan ersättning utföra en för det allmänna gagnande verksamhet, kan ej vara samhället värdigt.

Den nu påpekade bristen i den nya författningen påpekades också vid 1907 års riksdag i tvenne motioner i Andra kammaren, dels af hrr Lindhagen m. fl., som föreslog 6 kr. pr. dag, samt dels af hrr Branting

m. fl., som föreslogo 10 kr. pr. dag i dagtraktamente för landstingsmän. Riksdagen afslög dock i enlighet med särskilda utskottets afstyrkande båda dessa motioner.

De skäl, utskottet anförde för sitt afstyrkande, synas mig icke tillräckligt vägande för att man skall låta denna fråga förfalla. Utskottets yttrande i denna punkt lyder:

»Att som hrr Lindhagen och Branting m. fl. föreslagit landstingsman skulle erhålla, förutom reseersättning, jämväl dagtraktamente kan utskottet icke tillstyrka.

Ett stadgande härom skulle enligt utskottets förmenande innebära en betänklig afvikelse från den hittills hos oss gällande regeln, att kommunala förtroendeuppdrag böra vara oaflönade.

Landstingsmannaskapet har alltjämt betraktats som en hederspost, hvilken gärna mottages. Att omläggningen af landstingsmannavalen skulle medföra någon förändring härutinnan, lärer icke vara antagligt.»

Den afvikelse från hittills gällande praxis, som utskottet ansåg ett bifall till ifrågavavarande motioner innebära, synes mig redan vara vidtagen i och med införande af arfvode åt Första kammarens ledamöter, emedan Första kammaren, på grund af sättet för dess sammansättning, i viss mån kan betraktas som ett slags kommunal representation.

Med sänkningen af valbarhetscensus samt införande af arfvode jämväl till Första kammarens ledamöter afsågs tydligen att bereda större möjlighet åt de bredare lagren att låta sig representeras af de män de helst önskade och som de anse bäst lämpade att företräda dess åsikter.

I samma mån som det bereddes den mindre bemedlade klassen ökad möjlighet till inflytande på landstingsmannavalen, borde det äfven beredts dem en liknande möjlighet att, utan att hänsyn till förmögenhetsförhållande måtte inverka, i landstingen insätta de män de helst önska.

På grund häraf tillåter jag mig föreslå,

att § 24 i kungl. förordningen om landsting erhåller följande ändrade lydelse:

Landstingsman eller suppleant äger i godtgörelse för inställelse vid landstingets möte åtnjuta dagtraktamente med 8 kronor om dagen för den tid, som mötet varar och som oundgängligen åtgår till resan fram och åter, samt ersättning för själfva resekostnaden, beräknad efter skjutslega för två hästar, där icke järnväg är att tillgå, eller ångbåtsslägenhet begagnas, men efter afgiften i första klassens vagn på järnväg, där

sådan finnes, och för en hyttplats eller, när hyttplats ej förekommer, en salongsplats på ångfartyg, där resan såmedelst sker.

Stockholm den 27 januari 1910.

J. A. Wallin.

I motionen instämma:

Knut A. Tengdahl.

K. A. Borg.

G. A. Rundgren.

Gustaf Strömberg.

Joh. Åberg.

N. A:son Berg.